

Turvetoimialaa koskevan tiedon tuottaminen

Hankenumero: 167925

Karstulanseutu. *Kehittämisyhtiö*

KESKI-SUOMEN LIITTO

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy
Eero Suomäki

Sisällysluettelo

Turvetoimialaa koskevan tiedon tuottaminen	1
1 Johdanto	3
2 Turpeentuotanto Suomessa	5
3 Turpeentuotanto Keski-Suomessa	7
4 Tuloksia/Tilastoja	9
4.1 Liikevaihto	9
4.2 Varastot	10
4.3 Tuotantokoneet	10
4.4 Tuotantoalat, jotka ovat yritysten hallussa ja niissä oleva potentiaali	11
4.5 Henkilötyövuodet	12
5 Turveurakoitsijat	13
6 Tuotantoalueiden jatkokäyttö	14
7 Suunnitteilla olevat tukitoimet turvetuotantoalalle	16
8 Loppupäätelmä	17
9 Esitykset jatkotoimenpiteiksi	19
10 Liitteet	20
11 Lähdeluettelo	21
12 Toteutuneet kustannukset	22

1 Johdanto

Hankkeen tarkoituksena on tuottaa informaatiota (kunnille, yrittäjille, TE toimistolle ja Keski-Suomen Liitolle) sekä tuoda alueelle lisää asiantuntijuutta muutoksesta, joka tulee aiheutumaan turvetuotantoalaa kohdanneesta nopeasta alasajosta. Talven 2020–2021 aikana valtion toimenpiteiden seurauksena turvetuotanto ja turpeen käyttö energialähteenä väheni liki 30 %. Tämän vaikutus näkyy rajusti myös Keski-Suomen elinkeinoelämässä. Keski-Suomessa on yli 5 300 ha turvesoita, josta mm. Karstulassa on noin 33 % eli 1750 ha, kuten myös turvetuotannon työpaikoista. Turvetuotannossa työllistyy Keski-Suomessa reilut 300 henkilöä.

Hankkeen toteuttaa Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy yhteistyössä Keski-Suomen liiton kanssa. Rahoittajana toimii Keski-Suomen ELY-keskus.

Hankkeessa selvitetään Keski-Suomen turvealan yritysten tilanne, käydään läpi eri turpeentuotantoalueet, loppuhoitoa silmällä pitäen. Käydään läpi henkilöstömäärät ja karotetaan jatkotoimenpiteitä mitä turveala ja sen kohtaama muutos todella tarvitsee tilanteesta selvittääkseen.

Keski-Suomi on kolmanneksi suurin turvetuotannon maakunta Suomessa.

Turvetuotanto alalla tapahtuu nyt merkittäviä muutoksia. Päästökaupan hinnan voimakas nousu yhdessä veronkorotuksien kanssa ovat ajamassa turpeenpolton lämmön- ja sähkötuotannossa nopeasti alas. Turpeelle luotiin lattiahintamekanismi, jonka tarkoitus on, että päästökaupan hinnan laskiessa vero nousee ja taas päästökaupan hinnan noustessa laskee.

Vaikka tuotanto on sallittua 2030 asti ja hallitusohjelmassakin esitetään vain tuotannon puolittamista, niin ovat lämpölaitokset jo nyt reagoineet nopeasti. Tuotantosopimuksia lopetetaan ja tilalle haetaan halvempaa energiaa. Tämä aiheuttaa yksityisille tuottajille nopeasti merkittäviä taloudellisia tappioita, ja alalla olevilla urakointiyrittäjillä työt loppuvat suunniteltua huomattavasti nopeammin. Tuotantosopimuksissa on lyhyet irtisanomisajat. Tuotantokoneet ja varastoihin jäävä turve ovat yrittäjille kova taloudellinen isku. Tuotantokoneita ei voida myydä, koska ne soveltuvat vain turvetuotantoon. Muun kaluston arvo laskee, koska koneita tulee paljon myyntiin. Muita alueen konetoita esim. teiden aukaisuja talvella on hankala saada, koska alalla paljon tarjontaa jo muutenkin. Työntekijöiden jatkotyöllistyminen on haasteellista. Nuorille työntekijöille entistä vähemmän kersätyöpaikkoja. Lisäksi maanvuokraajille tulee ongelmia, kun vuokratuilla alueilla toiminta loppuu ja alueet jäävät avoimeksi ja tuottamattomiksi. Tuotantoalueiden jatkokäytön vaihtoehtoja pohditaan esityksen myöhemmissä osissa.

Keski-Suomelle ja erityisesti pohjoiselle Keski-Suomelle yksityisenturvetuotannon merkitys on todella iso aluetalouden, työllisyyden ja energiatuotannollisuuden kannalta.

Hankkeessa on haettu alan yrityksiä erilaisten hakujärjestelmien kautta ja kuntien elinkeinotoimien kautta. Yrityksiä ja sidosryhmiä on kontaktoitu puhelimen, sähköpostin ja yrityksissä vierailun kautta. Yrityksistä on kerätty tietoja, joiden avulla pyritään kuvaamaan alan

muutosta. Tiedot perustuvat yrittäjien antamiin lukuihin. Liikevaihdon kehitys kuvanee muutoksia parhaiten. Lisäksi kerättiin tuotantokoneiden arvo, muun kaluston arvo, varastotilanne, myynti, työntekijöiden määrä (HTV), tuotantoalat, tuotantoalueilla jäljellä oleva turvemäärä ja viranomaismaksut vuodessa. Tuotantokoneiden ja muun kaluston arvo perustuu normaaliin markkinatilanteeseen. Alan romahdus uhkaa muuttaa tuotantokoneet romuraudaksi. Tuotantokoneilla tarkoitetaan koneita, jotka ovat vain turvetuotantoon soveltuvia.

Luvuista puuttuvat niiden yritysten tiedot, joita ei tavoitettu tai he eivät halunneet osallistua.

2 Turpeentuotanto Suomessa

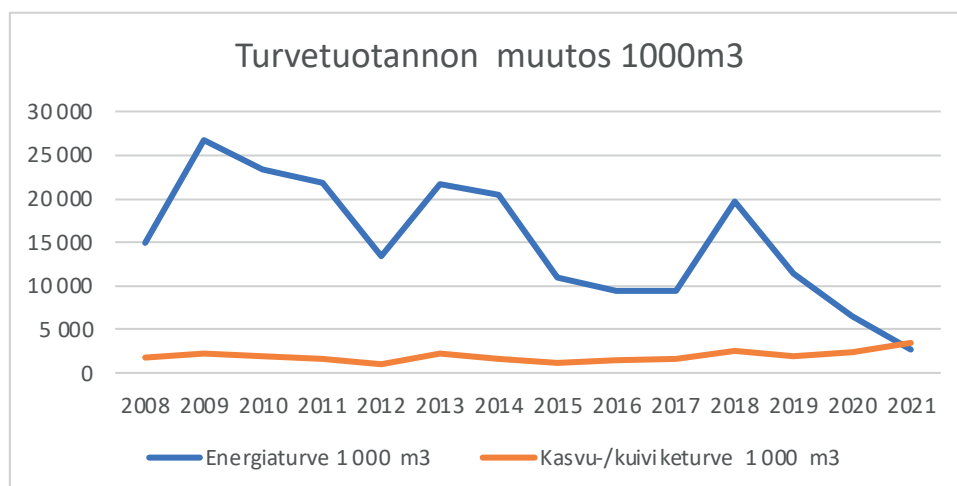
Turvetuotanto käynnistyi Suomessa suuressa mittakaavassa 1970-luvulla, ja Vapolle siirrettiin suuria osuuksia valtion maista. Turpeen tuotantoa kasvatettiin edelleen, kun öljyn-tuottajamaiden etujärjestö OPEC nosti raakaöljyn hintaa vuonna 1971 ja kun vuonna 1973 alkanut Israelin ja Egyptin välinen sota aiheutti öljykriisin. Polttoturvetuotannon rinnalla aloitettiin kasvuturpeen tuotanto. Huhtikuussa 2021 yhtiö ilmoitti vaihtavansa nimekseen Neova Oy. Toukokuussa käyttöön otetulla nimellä haluttiin profiloitua kansainvälisenä viheralan tuotteiden ja aktiivihiihen valmistajana. Energiaturpeen osuus Neovan liikevaihdosta oli noin 15 prosenttia vuonna 2020, mutta yhtiö odotti osuuden pienenevän lähivuosina.

Yksityisten tuottajien osuus on vaihdellut määrällisesti ja alueellisesti. Energiaturpeen käyttö on ollut Suomessa noin 15 TWh:n tasolla vuodessa. Vaihdellessa kuitenkin usean terawattituntien verran. Riippuen tuotannontarpeesta, säätilasta ja muiden energialähteiden hinnasta tai saatavuudesta. Turvetuotannon osuus Suomessa on ollut Neovalla noin 75 %. Loput osuudet ovat olleet energiayhtiöillä ja yksityisillä tuottajilla. Neova päätti 17.12.2021 yhtiöittäänsä energiaturveliketoimintansa ja perusti uuden erillisen yhtiön, jonka nimeksi tuli Vapo Oy.

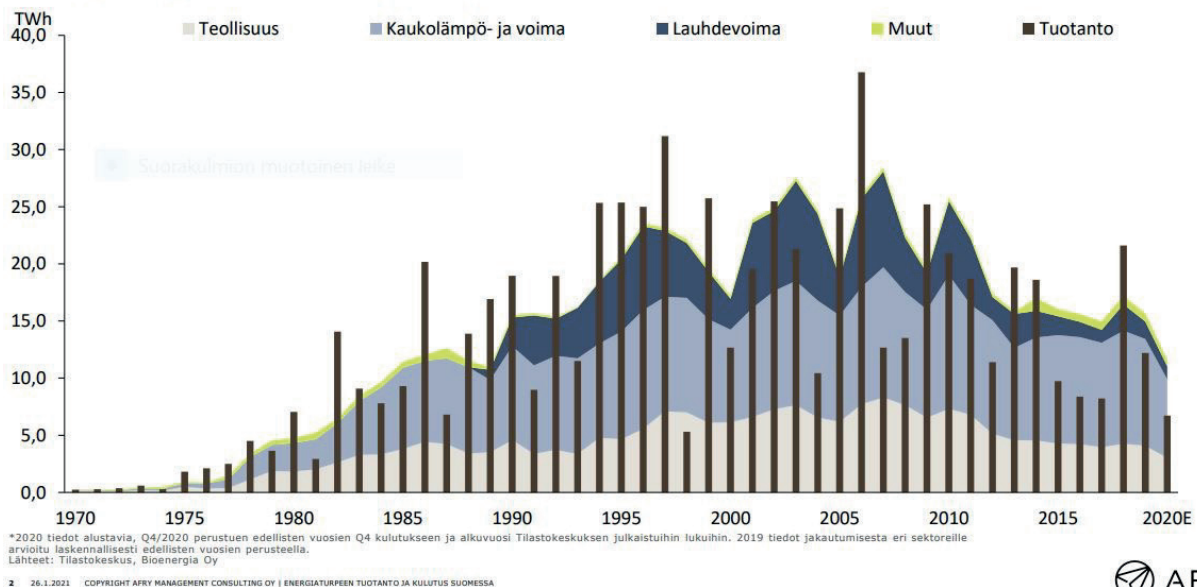
Valtioneuvostopäättyi 2019 ohjelmassaan puolittaa turpeen käytön energialähteenä vuoteen 2030 mennessä. Ilmastopolitiikka, päästökauppa ja media kuitenkin sai lämpölaitokset reagoimaan odotettua nopeammin ja näin ollen ne vaihtavat energialähteensä nopeasti. Tilalle tulee haketta, risua ja muuta puuta niin kotimaasta kuin ulkomailta.

Turvetuotanto on ympäristöluvan alaista toimintaa. Bioenergia ry:n ”katsaus turvetoimialaan” turvetuotannon ympäristön- ja luonnonsuojelupäivässä 23.11.2021 he toteavat, että energiaturvetuotannon kehitys suomessa vuosina 2018–2021 on tippunut 21,6 TWh:sta 2,85 TWh:n. Vuonna 2021 turvetta tuotettiin seuraavasti: energiaturvetta 2,66 milj.m3 (2,85 TWh) ja muuta turvetta (kasvu- ja kuiviketurve tms.) 3,5 milj.m3, eli yhteensä 6,16 milj.m3. Tiedot perustuvat heidän jäsenkyselynsä 10/2021.

Bioenergia ry:ltä saatujen tietojen mukaan turvetuotannon muutos vuodesta 2008 alkaen on seuraava:

Energiaturpeen tuotanto ja käyttö kulutussektoreittain

Turvetuotantoalueen perustaminen lähtee liikkeelle siitä, että hallinnassa olevalle alueelle tehdään tuotantosuunnitelma ja tuotantoalue kartoitetaan. Suunnitellaan tuotantoalueet, auma-alueet, tiet, vesienkäsittelyyn ja -puhdistukseen liittyvät rakenteet jne. Alueelle haetaan ympäristölupa ja se määrittelee lopulliset ehdot.

Turvetuotantoalueen perustamisesta kerrotaan tarkemmin lähdeluettelossa olevassa Henri Marttisen opinnäytetyössä ”Multialla sijaitsevan Marjosuon turvetuotantosuunnitelma ja tuotannon kannattavuuslaskelma”. Opinnäytetyö on vuodelta 2010 ja hinnat/kustannukset ovat muuttuneet jonkin verran, mutta isokuva ei ole muuttunut.

Turpeen monipuolisia ominaisuuksia voidaan silti hyödyntää useissa muissakin tarkoituksissa, muun muassa maataloudessa kuivikkeena, imeytysaineena ja kompostoinnissa, puutarha- ja avomaanviljelyssä kasvualustoina, viherrakentamisessa ja maisemanhoidossa, suodatinturpeena, öljyntorjuntaturpeena, kylpyturpeena, hoitoturpeena, turvetekstiileissä, turvekosmetiikassa, turpeen mikrobiologian hyödyntämisessä ja komposiittimateriaaleissa täyteaineena ja lujittavana komponenttina (VTT. Turpeen tuotanto ja käyttö. Yhteenvedo selvityksistä. 2010)

Tuotannon loputtua alue on perinteisesti metsitetty. Tuotantoalueiden jatkokäytöstä puhutaan edempänä raportissa.

Turvetuotannon suorat työllisyysvaikutukset ovat noin 2000 henkilötyövuotta koko Suomessa.

3 Turpeentuotanto Keski-Suomessa

Keski-Suomesta löytyi hankkeeseen 64kpl yrittäjiä, jotka tavalla tai toisella ovat tai olivat mukana turvetuotannossa. Mukana tuotannossa on yrityksiä, joiden toiminta on täysin turvetuotannossa. Mukana on myös sivutoimisia yrittäjiä esim. maatiloja, joilla turve on sivuelinkeinona. Hankkeessa saatiin 57 yrityksen tilanne selville. Lopettaneita yrityksiä oli 17kpl, tuosta 64 yrityksestä. Seitsemään yritykseen ei joko saatu yhteyttä tai he eivät halunneet osallistua hankkeeseen. Kuusi yritystä toimivat maakunnan ulkopuolelta. Lisäksi saattaa olla joitain yrityksiä, joita hanke ei tavoittanut. Tilastoissa on yhdistelty joitain kuntia, koska alueella on vähän yrityksiä.

Tuotannon liikevaihdon kehitys vuosina 2019–2020 väheni noin 20 %. Yrittäjät kertoivat, että vuonna 2021 liikevaihto tulee tippumaan nopeammin ja enemmän. Arvioiden mukaan liikevaihto tulee tippumaan jatkossa vuosi vuodelta noin 50 %. Eli ala loppuu parissa vuodessa.

Turvetuotannossa tuotetaan myös energiaturpeen lisäksi kuivike- ja kasvuturvetta. Nämä tuotteet ovat tuotantoalueen alkuvaiheen tuotteita, eli niin sanottuja pintakerroksia. Kun uusi tuotantoalue tehdään, niin alueen pinnassa on suosta riippuen aina muutamasta sentistä metreihin vaaleaa rahkasammalturvetta, joka on erinomaista kuiviketta tai kasvuturvetta. Se sitoo kosteutta, on antibakteerinen, pitää maan kuohkeana, mutta on lämpöarvoltaan heikkoa. Nämä tuotteet ovat vain sivutuotteita, eivätkä yksinään pidä tuotantoa kannattavana. Lupaprosessi ja tuotantoalueen kunnostus on niin kallista, että kasvu- / kuiviketurpeen hinta yksinään nousee liian kovaksi, eivätkä maatilat ja kasvihuoneet pysty hankkimaan niitä. Energiaturve on elintärkeä alalle. Mikäli halutaan kuiviketta tai kasvuturvetta, niin lupaprosessia ja sen hintaa tulee muuttaa, että kuluja saataisiin alas tuotannossa. Tämäkään ei välttämättä riitä, sillä tuotantokoneiden hankintahinta on kova.

Yksityisten yritysten omistus/hallinta Keski-Suomen soista on noin 1 500 ha. Loput alueista ovat Neovan hallussa.

”Keski-Suomessa turpeen korvaaminen metsähakkeella tarvitsee noin miljoona kuutiota lisää haketuotantoa” (Julkaisu 211/2018 Esa Storhammar & Timo Tohmo Turvetuotannon aluetaloudellinen merkitys – turvetuotanto ja sen vaihtoehdot).

Yritysten tuotantosopimukset ovat noin viiden vuoden mittaisia, mutta niissä on lyhyet irtisanomisajat. Suurimmassa osassa 6 kuukautta. Siksi tässä raportissa huomioidaan vain myydyt turpeet. Yrittäjät eivät halunneet arvioida myyntejä pitemmälle, lyhyiden irtisanomisien takia. Tuottajien varastot ylittävät myynnin. Varastot ovat merkittävät ja niissä on miljoonia kiinni.

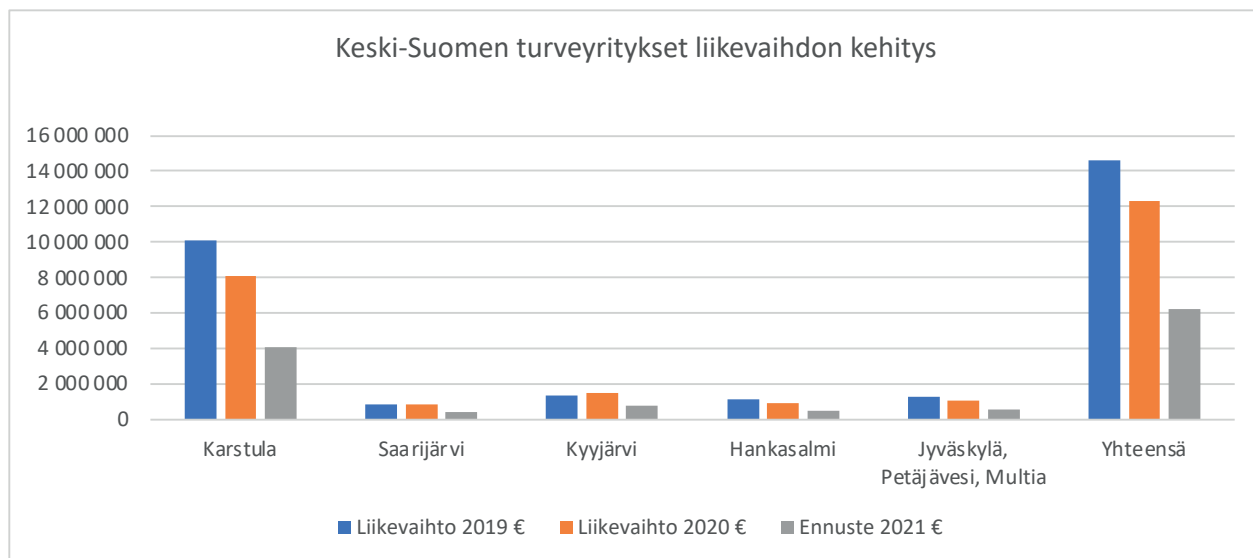
Henkilötyövuosia yrityksillä on noin 130–150. Työntekijöiden jatkotyöllistyminen on haastavaa. Nuorille turvetuotanto pohjoisessa Keski-Suomessa on ollut monesti ensimmäisiä kosketuksia työelämään ja lisätuloihin. Nuoret tosin opiskelevat, löytävät muita töitä ja tarvittaessa ovat valmiita muuttamaan muualle elannon takia. Alalla työskentelee myös pitkäaikaistyöttömiä, joita on saatu edes välillä työllistettyä. Heille tuotannon loppuminen voi olla kova paikka. Opiskelu tai paikkakunnalta muutto voi olla iso haaste.

Tuotantokoneiden arvo on noin 5 miljoonaa. Arvo on laskettu normaalin markkinatilanteen mukaan, eli hinnat ovat 50 % hankintahinnasta. Niiden arvon romahtaminen romuraudaksi on yrityksille taloudellisesti kova paikka, koska osan yritysten taseet eivät välttämättä kestä koneiden ja laitteiden arvonalentumisen alaskirjausta, joka ajaisi yrityksen oma pääoman negatiiviseksi. Koneet ovat erikoiskoneita, vain turvetuotantoon tehtynä. Niiden käyttö muussa on käytännössä olematonta.

Syksyllä 2021 lämpölaitokset ilmoittivat vähentävänsä turpeenpolttoa ja korvaavansa sitä puulla. Kuitenkin talvella 2021–2022 kovat pakkaset ja sähkön korkea hinta pakottivat lämpölaitokset polttamaan turvetta ja jopa ottamaan sopimuksissa olevia lisämääriä käyttöönsä. Sähkön korkea hinta teki polttamisesta myös kannattavaa. Hintaan tuottajalle tällä ei kuitenkaan ollut merkittävää vaikutusta, koska varastoja on paljon.

4 Tuloksia/Tilastoja

4.1 Liikevaihto

Kunta	Liikevaihto 2019 €	Liikevaihto 2020 €	Ennuste 2021 €
Karstula	10 073 722	8 079 252	4 039 626
Saarijärvi	826 300	846 592	423 296
Kyyjärvi	1 307 111	1 478 198	739 099
Hankasalmi	1 141 000	890 000	445 000
Jyväskylä, Petäjävesi, Multia	1 263 673	1 024 079	544 201
Yhteensä	14 611 806	12 318 121	6 191 222

Keski-Suomen turvetuottajien ja urakoitsijoiden liikevaihdon kehitys vuosina 2019–2020 laski noin 20 %. Yrittäjät arvioivat, että liikevaihdon tippuminen vuonna 2021 tulee olemaan kovaa. Joillakin yrittäjillä arviot ovat jopa -50 % luokkaa. Heidän mukaansa tämä tahti jatkuu seuraavat vuodet, kunnes ei enää ole joko markkinoita tai mitään myytävää.

Jo keväällä 2022 yrittäjät joutuvat miettimään, että kannattaako heidän enää panostaa tuotantoon vai onko parempi vain koittaa myydä varastoihin jäävä turve. Osa yrittäjistä saattaa omalla riskillä nostaa vielä jonkin verran, jos tilanne syystä tai toisesta muuttuu. Korvaavaa tuotetta yllättävään energiakysyntään ei ole. Talvi 2021–2022 on tämän jo näyttänyt toteen ja energian voimakkaat hinnan muutokset ja talven kylmyys voivat saada yllättäviä piikkejä kysyntään. Varsinkin sähkön hinta vaikuttaa voimakkaasti. Venäjän hyökättyä Ukrainaan turpeen asema saattaa muuttua voimakkaasti. Sen merkitys huoltovarmuudessa on uudelleen tarkastelussa ja päätöksiä odotetaan. Myös Venäjän hakkeen saanti on epävarmaa, joten sekin voi luoda uuden tilanteen turpeen tarpeellisuudelle. Osa paikkakunnista laitettu samaan johtuen yritysten määrän pienuudesta.

4.2 Varastot

Kunta	Varasto m3	Myyty m3
Karstula	576 330	354 000
Saarijärvi	19 000	19 000
Kyyjärvi	35 000	32 000
Hankasalmi	49 500	46 500
Jyväskylä, Petäjävesi, Multia	55 00	30 000
Yhteensä	734 830	481 500
Myymättä		253 330

Varaston määrä lokakuussa 2021 on noin 750 000 m3. Tästä on myyty talvelle 2021–2022 noin 485 000 m3. Yrittäjillä on siis noin 265 000m3 myymätöntä turvetta. Tämä tarkoittaa, että yrittäjillä on noin 2,65 miljoonaa (alv. 0%) euroa kiinni varastoissa, joille ei ole markkinaa. Hinta muodostuu 10 €/m3 laskukaavalla. Turpeen hinta lämpölaitoksilla on €/MWh. Turve tuottaa energiaa keskimäärin 1m3=1MWh. Hinta tehtaalla on vaihdellut 7 € - 14 €/MWh.

Tuottajat eivät halunneet arvioida tulevaisuuden myyntejä muilta osin, kuin mitä varmasti on myyty. Johtuen sopimuksien lyhyistä irtisanomisajoista.

Valtion huoltovarmuuskeskus ei ota kuin tietyn kokoisia varastoja. Varaston on oltava tarpeeksi suuri, että valtio voi ostaa varaston. Huoltovarmuussopimuksia ei tehdä taannehtivasti. Myös varmuusvarastojen tilanne on nyt uudelleentarkastelussa maailman muuttuneen tilanteen takia.

4.3 Tuotantokoneet

Kunta	Tuotantokoneet €	Muu kalusto €	Yhteensä €
Karstula	3 365 550	3 901 500	7 267 050
Saarijärvi	326 750	659 000	985 750
Kyyjärvi	231 500	880 000	1 111 500
Hankasalmi	828 000	1 842 000	2 670 000
Jyväskylä, Petäjävesi, Multia	227 000	400 500	627 500
Urakoitsijat		1 330 000	1 330 000
Yhteensä	4 978 800	9 013 000	13 991 800

Tuotantokoneiden kohtalo tai lähinnä niihin sijoitetut pääomat ovat yrittäjien mukaan myös iso ongelma. Koneisiin on sijoitettu paljon ja niiden arvon romahtaminen on myös kova taloudellinen isku. Koneita ei voida käyttää käytännössä muussa toiminnassa, kuin turvetuotannossa. Koneiden arvo normaalissa markkinatilanteessa on noin viisi miljoonaa euroa. Tämä on saatu laskemalla koneiden hankintahinnasta - 50 % arvolla.

Lisäksi muuta kalustoa esim. traktoreita ja kaivinkoneita yrittäjillä on noin 9 miljoonan edestä. Lisänä myös sähköliittymiä ja pumppaamoja. Niiden arvo on laskettu tämän hetken markkinatilanteen mukaan. Urakoitsijat käyttävät tuottajien tuotantokoneita pääsääntöisesti, joillakin voi joitain kunnostuskoneita olla esim. kunnostuskoneita, joita ovat ojaruuvit, jyrsimet. Jyväskylä, Petäjävesi ja Multia laitettu samaan yrittäjämäärien takia. Koneiden hinnat ovat alv. 0%.

Tuotantokoneille myönnetty romutustuki auttaa yrittäjiä. Tosin isoilla toimijoilla de-minimis raja tulee nopeasti vastaan ja kalustoa jää vielä alas kirjattavaksi. Pienille yrityksille tuki on hyvä apu kaluston poiston suhteen.

4.4 Tuotantoalat, jotka ovat yritysten hallussa ja niissä oleva potentiaali

Kunta	HA	Varanto m3
Karstula	1 163	5 685 750
Saarijärvi	55	225 000
Kyyjärvi	137	227 500
Hankasalmi	94	949 000
Jyväskylä, Petäjävesi, Multia	130	1 101 000
Yhteensä	1 579	8 188 250

Tuotantokoneiden kohtalo tai lähinnä niihin sijoitetut pääomat ovat yrittäjien mukaan myös iso ongelma. Koneisiin on sijoitettu paljon ja niiden arvon romahtaminen on myös kova taloudellinen isku. Koneita ei voida käyttää käytännössä muussa toiminnassa, kuin turvetuotannossa. Koneiden arvo normaalissa markkinatilanteessa on noin viisi miljoonaa euroa. Tämä on saatu laskemalla koneiden hankintahinnasta - 50 % arvolla.

Lisäksi muuta kalustoa esim. traktoreita ja kaivinkoneita yrittäjillä on noin 9 miljoonan edestä. Lisänä myös sähköliittymiä ja pumppaamoja. Niiden arvo on laskettu tämän hetken markkinatilanteen mukaan. Urakoitsijat käyttävät tuottajien tuotantokoneita pääsääntöisesti, joillakin voi joitain kunnostuskoneita olla esim. kunnostuskoneita, joita ovat ojaruuvit, jyrsimet. Jyväskylä, Petäjävesi ja Multia laitettu samaan yrittäjämäärien takia. Koneiden hinnat ovat alv. 0%.

Tuotantokoneille myönnetty romutustuki auttaa yrittäjiä. Tosin isoilla toimijoilla de-minimis raja tulee nopeasti vastaan ja kalustoa jää vielä alas kirjattavaksi. Pienille yrityksille tuki on hyvä apu kaluston poiston suhteen.

4.5 Henkilötyövuodet

Kunta	HTV
Karstula	40,4
Saarijärvi	12,1
Kyyjärvi	10,1
Hankasalmi	23,0
Jyväskylä, Petäjävesi, Multia	15,1
Urakoitsijat	27,5
Yhteensä	128,2

Suoria työpaikkoja yrityksillä on noin 130 HTV:ta. Alalle on hyvin ominaista, että kausityöntekijöiden määrä vaihtelee tarpeen mukaan. Tuotantokauden suurin vaikuttaja työntekijöiden määrään yrityksessä on sateiden määrä. Kovalla poutajaksolla tarvitaan työntekijöitä. Henkilötyövuodet on arvioitu tähän raporttiin siten, että yrityksen palkkakuluista on laskettu HTV. Palkkailuihin perustuva htv on laskettu siten, että $(\text{palkkakulu}/1,23 \text{ (so-te-kulut) } / \text{keskipalkka}) / 1600(\text{h}) = \text{HTV}$. Jos palkkatietoja ei ole voitu käyttää esim. toiminnan alla toimivan työntekijä, niin esim. 4 kk:n panos on muutettu HTV-luvuksi kaavalla 4kk/12kk.

Työntekijöiden uudelleen työllistymismahdollisuuksiin yrittäjillä on vähän kaksijakoiset ajatukset. Nuoret aktiiviset varmasti löytävät uusia töitä ja kouluttautuvat, mutta mahdollisuudet ensikosketukseen työelämässä vähenee. Vanhoilla työntekijöillä on haastetta. Yrittäjät epäilivät näiden intoa uudelleenkoulutukseen ja uusien töiden etsimiseen. Paikkakunnalta muuttaminen saattaa olla heille kova paikka. Vaara pitkäaikaistyöttömyyteen ja muihin ongelmiin on olemassa.

5 Turveurakoitsijat

Tässä kappaleessa urakoitsijoita käsitellään kokonaisuutena, koska monessa kunnassa toimii vain yksi tai muutama yrittäjä. Keski-Suomen alueelta hankkeeseen löytyi 24kpl urakoitsijoita ja kuusi kappaletta, jotka olivat maakunnan ulkopuolelta. Kaikkiaan 12:ssa eri kunnasta löytyi urakoitsijoita. Karstulassa heitä on noin puolet ja loput eri puolilla maakuntaa. Urakoitsijat ovat toimineet niin yksityisellä yrittäjällä kuin Neovalla.

Selkeä trendi on se, että pääsääntöisesti kaikkien tulevaisuuden urakat ovat epäselviä. Vain muutamalla urakoitsijalla on varmasti tiedossa töitä ensi kesälle. Urakoitsijoiden kalusto on pääasiassa ns. vetokoneita, eli traktoreita. Toki kaivureita, pyöräkuormaajia jne. löytyy myös ja joillain myös joitain kunnostukseen liittyviä erikoiskoneita esim. ojaruuvi. Heillä siis ei tuotantokoneet aiheuta taloudellista painetta, mutta vaikeaa on löytää koneille töitä ja niiden markkina-arvo vähenee, jos koneita tulee paljon myyntiin. Romutus-tuki auttaa joitain yrittäjiä.

Urakoitsijoiden liikevaihto vaihtelee kymmenistä tuhansista aina muutamaan sataan tuhanteen. HTV vaikutus näillä yrityksillä 25–35. Tilanne vaikuttaa henkilömäärän tarpeeseen. Turveurakoinnissakin on monenlaisia yrittäjiä. Pelkästään alalla toimivia löytyy ja sitten alalla sivutoimisena tekijöitäkin on. Esimerkiksi joiltain maatiloilta on kalustoa töissä turvetuotannossa. Heillekin menetykset voivat olla kovia, vaikkakin sivuelinkeinona.

Lisäksi ongelmaksi tulee muodostumaan urakoitsijoiden tuleva puute energiakuljetuksissa. Mikäli jostain syystä tulee voimakas kysyntä energialle, niin vaikka turvekasoja löytyy toistaiseksi, niin mistä hommataan kuljetus?

Mikä on Neovan perustaman Vapo Oy:n rooli tulevaisuudessa? Sen aika näyttää. Ukrainan sota tulee vaikuttamaan urakoitsijoihin. Jos Vapo palauttaa noston omavaraisuuden saavuttamiseksi. Yksityisellä puolella on urakoitsijoille myös töitä, mikäli sopimuksia saadaan.

6 Tuotantoalueiden jatkokäyttö

Tuotantoalueiden jatkokäyttöön tulee olemaan haasteita. Haaste riippuu siitä, mikä on alueen tilanne, eli kuinka paljon on vielä nostettavaa turvetta jäljellä, vesien tilanne, sijainti ja minkälainen on turvekentän alla oleva maa. Lisäksi turpeen ravinteikkuus vaikuttaa ja kuinka arka alue on hallalle. Loppuun nostetun alueen pohja on yleensä kivinen ja savinen. Vesien kanssa saattaa olla haastetta, jos on jouduttu vettä pumppaamaan. Joskus voi olla pohjalla hiekkainen maa tai kallio.

Tuotantoalueen omistussuhde vaikuttaa jatkokäyttöön. Onko yritys omistaja vai toimii-ko turvetuotantoyritys alueella vuokralaisena joko toiselle yhtiölle tai yksityiselle. Lisäksi haasteena on tuotantoalueilla olevan ympäristöluvan vesientarkkailuvelvoite. Kuka vastaa, kun toiminta loppuu? Yleisellä olettamuksella ympäristöluvan haltija, mutta entä sitten, jos yritys menee konkurssiin?

Tällä hetkellä vaihtoehtoina tuotannon loppumisen jälkeen on metsitys tai kosteikon tekeminen.

Metsittämisen kustannus on 300–1700 €/ha, riippuen mitä keinoja käytetään. Toimintamalleista ja käytännöstä enemmän tietoa tämän raportin liitteestä ”Turvetuotantoalueen metsittäminen”, jonka on laatinut Laurimatti. Puuntaimien riittävyys saattaa muodostua ongelmaksi, jos tulee voimakas kysyntä. Taimitarhat kun joutuvat muokkaamaan kasvatustaan vuoden tai kahden päähän.

Kosteikon tekeminen käy ilmeisen hyvin alueisiin, missä vesi on jouduttu pumppaamaan kuivituksen takia. Kosteikon tekemiseen tarvitaan kuitenkin suunnitelma ja kustannusarvio. Kustannusarvio kosteikon kokonaiskustannuksissa on noin 1000–4000 €/ha. Maveplan OY on tehnyt kosteikon tekemisestä selvityksen, mistä selviää tarkemmat tiedot. Selvitys liitteissä. Lisäksi kosteikkoviljely on uusi vaihtoehto ja sen mahdollisuuksia tutkitaan.

Muita vaihtoehtoja ovat tuulivoimapuistot ja aurinkoenergiapuistot, mutta niiden toteutumiseen vaikuttaa markkinat ja muut tekijät esim. kaavoitus. Tuuli-/aurinkovoima on kuitenkin voimakkaassa kasvussa, sillä kysyntä sillä puolella on kova.

Aurinkoenergiapuistoja turvetuotantoalueella on mahdollista perustaa ja esim. Skarta ostaa/vuokraa alueita käyttöönsä. Alueen korvaus perustuu sijaintiin, kokoon ja markkinahintoihin. Tuuli- ja aurinkoenergia puisto, josta molemmat tuotantotavat löytyvät, olisivat tehokas yhdistelmä.

Ongelmaksi muodostuneet alueet, joista on nostettu pari vuotta turvetta. Alueiden mahdollinen käyttö peltona voisi olla hyvä vaihtoehto. Paksuturpeisen alueen käyttö peltona, energiakasvin viljelyyn tai biokaasun viljelymaana vaatii lannoitusta ja oman haasteen tuo pehmeys. Muitakin vaihtoehtoja saattaa olla aina ruokohelpistä hamppuun. Näihin vaikuttaa kuitenkin peltotukipolitiikka ja markkinat. Eri hankkeita näihin liittyen on käynnissä ja toivottavasti niistä nousee lisää vaihtoehtoja.

Tuotantoalueita voidaan myös ennallistaa takaisin suoksi. Vedenpinnan nostolla saadaan päästöjä pienennettyä, mutta se lisää vastaavasti käytölle haastetta.

Aktiivihiili, turvekomposiitit ja hoitoturve ovat muita alaan vaikuttavia, mutta määrältään pieniä jalostusvaihtoehtoja.

Maanomistajan oma tahtotila ohjaa myös jatkokäyttöä. Millaisen tuottovaatimuksen omistaja maalleen haluaa.

7 Suunnitteilla olevat tukitoimet turvetuotantoalalle

TEM asetti vuoden 2020 alussa kansallisen laaja-alaisen turvetyöryhmän arvioimaan turpeen käytön vähentymisen vaikutuksia työllisyyteen ja aluetalouteen sekä valmistelemaan toimenpide-ehdotuksia, joilla muutos tapahtuu oikeudenmukaisella tavalla. Nämä tuet ovat kansallisia tukia alalle.

Työryhmien tulosten ja esitysten jälkeen TEM päätti esittää alalle 70 miljoonan euron edestä tukipaketteja auttamaan yrityksiä selviämään muutoksessa ja tarjoamaan neuvontaa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toimii alan tukiviranomaisena, mistä tukia voi hakea ja samalla se toimii myös neuvoa antavana viranomaisena.

Valtioneuvosto on jo asettanut turvetuotantokoneille romutustuen, jolla on noin 30 miljoonan budjetti, voimaan 27.1.2022. Romutustuella tuetaan tuotantokoneita tai muita alalla olevia rakenteita, mitä ei voida muualla hyödyntää esim. pumppaamot. Tuet perustuvat koneen tyyppiin ja ikään. Niitä varten on laadittu oma taulukko, ohjeet ja aikataulu. Tämä tukimuoto oli lausunnolla hankkeen aikana ja jätimme siihen lausunnon (Liite 3).

Toinen tukimuoto, mikä on tällä hetkellä lausunnolla, on asetus turpeen noston siirtymäkauden tuesta. Se perustuu toistaiseksi työntekijöiden ja yrittäjän palkkaan. Tähän jätimme myös lausunnon (Liite 4). Tätä tukimuotoa ei ole vielä vahvistettu.

TEM:n valmistelussa on turpeen turvavarastointia koskeva lainmuutos. Järjestelmän piiriin voisi hakea vähintään 50 000 MWh turvetta toimittava tuottaja. Tarkastelujakso on viisi vuotta ja korvaustaso olisi 0,06 €/MWh/kk. Järjestelmään voi tarjota 5–50 % keskimääräisten toimitusten määrästä. Tämän toteutuminen riippunee siitä, mikä on turvavaraston kierrätysmekanismi, eli millä pidetään huoli, että varaston laatu pysyy hyvänä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että varastoilla pitää olla myös ostaja. Lainmuutos on siis valmistelussa ja sen voimaantulo on vielä epävarmaa.

Suomesta 14 maakuntaa on mukana oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (Just Transition Fund eli JTF) rahoituksessa. Rahoituksen kokonaismäärä Suomelle on noin 644 miljoonaa ja Keski-Suomen osuus tästä 47,5 miljoonaa euroa. Suomen JTF-tavoitteena on hallitusohjelman kirjausten mukaisesti turpeen energiakäytön puolittaminen. Maakuntien laatimat alueelliset siirtymäsuunnitelmat on toimitettu komissioon ja komission lopullista hyväksyntää suunnitelmille odotetaan kesällä 2022. Ohjelma käynnistyy syksyllä 2022. JTF:n tarkoituksena on paikata niitä aluetaloudellisia ja sosiaalisia haittavaikutuksia, mitä turpeen energiakäytön vähenemisestä aiheutuu. Turvealalle kohdistuvia tukitoimia ovat uuden liiketoiminnan tukeminen, työntekijöiden uudelleen koulutus ja uuden työn hakeminen, ja tuotannosta poistuneiden alueiden ennallistaminen sekä uuteen maankäyttöön liittyvät selvitykset. Lisäksi rahoituksella tuetaan laajemmin aluetalouden monipuolistamista ja tutkimus- ja innovaatiotoimintaa esimerkiksi uusiutuvan energian ja materiaali-tehokkuuden lisäämiseksi.

8 Loppupäätelmä

Nykyisen kehityksen kautta turvetuotanto loppuu vuoteen 2027 mennessä, ellei jotain uutta hyväksyttyä toimintamallia synny tai korvaavaa lämpöenergiaa ei saada.

Yrittäjille olisi ollut helpointa vähentää ja lopettaa toimintaa, jos olisi vain lopetettu uusien ympäristölupien myöntö. Näin alueet/koneet olisi ajettu loppuun ja yritykset olisivat rauhassa saaneet suunnitella ja toteuttaa jatkosuunnitelmia. Myös urakoitsijoille tämä olisi ollut parempi. Samoin luonnonle tämä olisi ollut parempi, varsinkin vasta avattujen tuotantoalueiden osalta. Tämä olisi varmasti ollut myös lämpölaitoksille ja maanomistajille parempi vaihtoehto.

Tosin päästökaupan hinnan nousulla ja latti hintamekanismilla on ollut myös merkittävä vaikutus lämpölaitosten energian hankintaan ja siten käyttö olisi vähentynyt tai jopa loppunut ennen kuin alueet olisivat loppuneet, niin kuin nyt näyttää.

Kuivike- ja kasvuturpeen osalta tilanne on sellainen, että sitä tuotetaan niin kauan kuin se on kannattavaa ja ko. turpeita löytyy. Kuivike- ja kasvuturpe nostetaan tuotantoon otetun alueen pinnasta, niin kauan kuin sitä riittää. Näiden saanti tulevaisuudessa riippuu lainsäädännöstä ja hinnan kehittymisestä tai uudesta innovaatiosta nostaa ko. turpeita.

Urakoitsijoiden tilanne on haastavin. Työt loppuvat nopeasti, kun Neova lopetti energiaturpeen tuotannon. Tosin Neovan uudelleen perustaman Vapo Oy:n tulevaisuus energiaturpeen osalta on täysi kysymysmerkki. Joillekin urakoitsijoille saattaa tulla töitä tarjolle. Yksityisellä tuotantopuolella voi kanssa tulla töitä tarjolle. Niillä kenellä on jotain sopimuksia jäljellä ja jotka nostavat omalla riskillä.

Turvetuotantokoneiden romutustukea varten oli varattu valtion talousarvioihin yhteensä 29 110 000 euron suuruinen siirtomääräraha. Tukeen varattu määräraha on nyt kulutettu kokonaisuudessaan loppuun ja tukihaku sulkeutui 23.3.2022. Hakemuksia tuli 390kpl.

Muut suunnitellut toimet valmistelussa ja JTF rahoitus selviää vuoden 2022 aikana. Näiden aikataulu on valitettavasti paljon myöhässä ja ennakoon saatujen tietojen perusteella kansalliset tuet jäävät suhteessa pieniksi de minimis - kiintiön takia. Parhaimmassa tapauksessa yrityksellä ei ole velkoja, mutta alas kirjattavaa tulee siltikin paljon. Lisäksi on todella tärkeää, että myös sivutoimisesti alalla toimivat yritykset otetaan huomioon tukitoimiin, sillä heidän sivutoiminen turvetuotantonsa voi kuitenkin olla merkittävää. Jopa 50 % liikevaihdosta. Osa yrityksistä vaihtanee alaa. Joitakin alan innovaatiohankkeita on myös kehitteillä.

Kunnat esim. Karstula tulevat menettämään merkittävät verotulot ja työpaikat. Työttömyys alueilla tulee lisääntymään, tosin osa työllistyy muihin töihin. Pitkäaikaistyöttömiä on pystytty edes vähäksi aikaa työllistämään ja nuorille on pystytty kesätyöpaikkoja tarjoamaan. Nyt ne katoavat. Tuuli- ja aurinkovoimalla alueiden kysyntä on kuitenkin kovaa ja nämä saattavat paikata kunnille menetettyjä verotuloja kiinteistöveron kautta.

Lämpöenergiailaitoksille tulevaisuus on haastava. Tällä hetkellä hätätilanteessa löytyy turvetta tuottamaan lämpöä ja sähköä, mikäli talvet ovat rankkoja ja sähkön hinta korkea. Varsinkin tulevana talvena 2022–2023 turvetta ei välttämättä ole paikkaamaan vajetta. Korvaavaa muuta energiaa ei välttämättä saada ja jos tuottajat lopettavat toimintansa, eivätäkä nosta turvetta omalla riskillä kasoihin.

Lopuksi yrittäjien tulevaisuus riippuu hankkeessa mainituista vaihtoehtoista. Jokainen yritys joutuu miettimään, mitä mahdollisuuksia sillä on omalla alueellaan ja sitä kautta haakea uusia suuntia joko yhdessä toisten yritysten kanssa tai yksin. Uudet innovaatiot ovat mahdollisia. Kuntien/maakuntien elinkeinotoimella on iso rooli yhdessä kehittää alueensa tilannetta energian ja yritystoiminnan suhteen.

Ilmastotavoitteeseen pääseminen on haastavaa tässä hallitsemattomassa tilassa, koska korvaavaa energiaa ei ole ja se joudutaan korvaamaan suurelta osin ulkomailta tulevalla energialla.

Ukrainassa tällä hetkellä käynnissä olevan sodan vaikutus turvetuotantoon on myös asia, mikä tulee vaikuttamaan alalla. Voi olla, että ala ei sittenkään lopu niin nopeasti, kuin yrittäjät tämän hankkeen alkuvaiheessa arvioivat. Kuluneen talven aikana turpeen käyttö ei romahtanutkaan oletettua määrää, kun kylmä talvi ja energian hintojen muutos pakotti tuotantolaitokset käyttämään turvetta oletettua enemmän.

Suomi hankkii merkittävän osan energiasta Venäjältä. Jos pakotteiden kautta Venäjän markkinat loppuvat ja sieltä ei enää energiaa saada, niin turpeen merkitys kasvaa. Energiahake pitää korvata turpeella.

Muuttunut tilanne luo painetta omavaraisuuteen. Turvetuotannon nostaminen takaisin sen huippulukemiin (yli 20 TWh) ei kuitenkaan onnistu yhtäkkiä, vaan siihen menee 2–3 vuotta, koska tuotantoa on ajettu alas. Vuonna 2022 turvetta pystytään tuottamaan, kesän sateista riippuen, 5–10 TWh:n verran. Tämäkin tosin vaatii, että alalla on tulevaisuuden näkymää, eli selkeitä päätöksiä ja sopimuksia.

9 Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Ukrainan sota muuttaa maailmaa nyt vauhdilla ja vaikutus turvetuotannon tilaan on merkittävä. Valtion ja siten huoltovarmuuskeskuksen päätöksiä odotetaan. Tosin suuret lämpölaitokset ovat jo oman kannanottonsa tehneet, jossa he vaativat toimenpiteitä energiatuotannon jatkuvuuden varmistamiseksi. Päätökset pitää tehdä nopeasti, että ala pystyy vastaamaan kysyntään. (Liite: 5)

Valmistuvan JTF:n turvetuotantoon liittyvistä toimenpiteistä pitää järjestää infoja ja koulutusta yrittäjille, kuntien/kaupunkien elinkeinoelämään ja työllisyyteen liittyville toimijoille.

Kansallisille tukitoimille pitää antaa jatkoaikaa muuttuneista kansainvälisistä tilanteista johtuen, koska alan kysyntä vallitsevassa tilassa ei tue nopeiden ratkaisujen tekemisessä, ainakaan lopettamisen suhteen.

Alan valtionyhtiön, eli Vapo Oy:n ja yksityisten tuottajien välille ei saa muodostua eriarvoista asemaa, vaan molempia tarvitaan valtion huoltovarmuuden kehittämiseen ja ylläpitoon.

Turvetuotantoalueiden jatkokäyttö riippuu maanomistajan halusta, kuinka maataan käytetään. Ns. vihreät ratkaisut ja muu käyttö riippuu valtion ohjeistuksesta, mitä alueella voi tehdä. Maanomistajan odotukset panos/tuotto on suurin vaikuttava tekijä. Näistä helpoin ratkaisu on palauttaa tuotantoalue metsänkasvatukseen, tosin tuotosta pääsee vasta seuraava sukupolvi nauttimaan.

Muuttuvan maailman takia alan tulevat muutokset pitää tarkastella uudelleen silloin, kun tilannekuva on selkiytynyt. Eli jatkuuko alan voimakas muutos vai tuoko Euroopan energiahaasteet tilanteeseen hitaamman alasajon.

10 Liitteet

1. Turvetuotantoalueen metsittäminen, Laurimatti
2. Turvetuotantoalueelle perustettava kosteikko, Maveplan
3. Lausunto valtionneuvoston asetukseksi turvetuotantokoneiden romutustuesta vuosina 2022–2023
4. Lausunto valtionneuvoston asetuksesta turpeen noston siirtymäkauden tuesta vuonna 2022
5. Kaupunkiympäristössä toimivien energia-alan yritysten yhteinen kannanotto 4.3.2022

11 Lähdeluettelo

1. Henri Marttisen opinnäytetyö Multialla sijaitsevan Marjosuon turvetuotantosuunnitelma ja tuotannon kannattavuuslaskelma
2. Julkaisu 211/2018 Esa Storhammar & Timo Tohmo Turvetuotannon aluetaloudellinen merkitys – turvetuotanto ja sen vaihtoehdot
3. Turpeen tuotanto ja käyttö Yhteenveto selvityksistä, VTT
4. Turvetyöryhmä, työpaperi, TEM
5. <https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/3/2021/01/Keski-Suomen-energiatase-2019.pdf>
6. Turvetoimialan aluetalousvaikutukset – Pellervon taloustutkimus PTT

12 Toteutuneet kustannukset

Turvetoimialaa koskevan tiedon tuottaminen -hankkeen kustannusarvio ja toteutuma 31.3.2022.

Kustannuslaji	Hyväksytty euroa	Toteutuneet kustannukset euroa
Palkat	32 500,00	31 568,88
Ostopalvelut	10 388,00	2 390,00
Laskennalliset		
yleiskustannukset, 24 %	7 800,00	7 576,53
Kustannukset yhteensä	50 688,00	41 535,41
Kustannukset vähennettynä tuloilla	0,00	41 535,41

Turvetuotantoalueen metsittäminen

Turvetuotantoalueen metsittäminen vaatii tietämystä. Ilman metsitystoimenpiteitä suonpohja voi säilyä kasvipeitteettömänä vuosia. Turvetuotannosta vapautuneelle alueelle luonnollisesti syntynyt taimiaines on hyvä merkki metsityskelpoisuudesta. Oikein metsitettynä suonpohjalle saadaan tuottava puusto nopeasti.

Jäännösturpeen suuri typpivarasto antaa merkittävän edun suonpohjien puuntuotannolle, mutta haittapuolena ovat turpeen niukat kivennäisaine, kuten kalium- ja fosforivarat. Epätasainen ravinnetasapaino on suurin haaste suon metsityksessä. Turvepinnalle syntyneet taimet kuolevat nopeasti kivennäisravinteiden puutteeseen. Turpeen alla olevassa pohjamaassa on kivennäisravinteita, joiden määrä riippuu pohjamaan koostumuksesta. Nämä kivennäisravinteet puusto saa käyttöönsä, mikäli turpeen paksuus on tarpeeksi ohut – 20-30 cm on riittävä turpeen paksuus puiden ravinteiden saannille pohjamaasta. Mikäli turpeen paksuus ylittää 40 cm, taimet eivät saa tarpeeksi kivennäisravinteita pohjamaasta ja vaativat lannoitusta. Näin ollen uudet vasta raivatut turvetuotantoalueet, jossa turvekerros on paksu, vaativat usein ravinnetasapainosta huolehtimista lannoituksin. Lannoitus voidaan toteuttaa puutuhkalla tai suon PK-lannoitteilla. Kustannustehokkain ja pitkävaikutteisoin lannoitustapa on puutuhkalannoitus. Myös ohutturpeisille kohteille suositellaan tuhkalannoitusta metsitystuloksen takaamiseksi. Paksuturpeisilla kohteilla tarvitaan normaalia enemmän tuhkaa (4000–5000 kg/ha). Ohutturpeisilla kohteilla riittää pienempi levitysmäärä (2000–4000 kg/ha). Paksuturpeisilla kohteilla kannattaa varautua yhteen jatkolannoitukseen kiertoajan kuluessa.

Toinen edellytys suonpohjan metsityksessä on riittävä kuivatus. Jos kohde on selkeästi alavalla maalla, eikä sitä pysty kuivattamaan ojien perkauksella tai lisäojituksella, ei metsitys onnistu. Riittävä kuivatussyvyys metsitettävälle alalle on noin 30 cm. Riittävä sarkaojaväli on noin 40 metriä.

Ensisijainen puulaji metsitettävälle turvesuopohjalle on mänty. Hieskoivu voi ilmestyä suopohjalle itsestään tuhkalannoituksen jälkeen ja sitä voidaan kasvattaa energiapuuksi. Suuren hallatuhoriskin vuoksi kuusta ei suositella ensimmäiseksi puulajiksi suonpohjille. Jos hallariskiä ei ole, voidaan kuustakin istuttaa. Turpeen alla oleva pohjamaa on tärkeää arvioida. Mitä hienompi pohjamaa, sitä enemmän se sisältää kivennäisaineita ja sitä helpommin alue metsittyy. Pohjamaa vaikuttaa myös puulajivalintaan. Hienojakoisilla maapohjilla voidaan kasvattaa mäntyä ja rauduskoivua, sekä paikoin kuusta. Karkea pohjaiset hiekkamaat soveltuvat parhaiten männyn kasvatukseen.

Turvepohja kannattaa metsittää mahdollisimman nopeasti turvetuotannon päätyttyä, jotta pintakasvillisuus ei kerkeä valtaamaan alaa ja parhaassa tapauksessa voidaan säästää maanmuokkaukselta.

Maanmuokkausta suositellaan, mikäli suonpohja on selkeästi heinittynyt. Myös toteutettu tuhkalannoitus voi saada aikaan heinittymisen lisääntymistä. Jos ohutturpeisilla kohteilla ei suoriteta tuhkalannoitusta, kannattaa niillä toteuttaa ojitusmätästys, jossa turpeen alaisesta kivennäismaasta saadaan aikaan taimille hyviä kasvualustoja.

Metsittäminen voidaan kaikilla puulajeilla toteuttaa istutustaimilla. Mänty tai rauduskoivu voidaan myös kylvää. Mikäli mänty istutetaan, istutustiheydeksi suositellaan hieman normaalimetsikköä (2000 tainta/ha) suurempaa taimitiheyttä 2500 tainta/ha, sillä usein runsastyypisillä suopohjilla männyn laatu voi jäädä muutoin heikoksi.

Turvemaan metsittämisen kulut

Turvemaan metsittämisen kulut vaihtelevat metsitystavasta riippuen. Metsityksen onnistuminen on sitä varmempaa, mitä enemmän siihen panostetaan. Halvimmillaan metsittäminen voidaan saada toteutumaan luontaisella uudistumisella hieskoivikoksi, investoimalla pelkästään tuhkalannoitukseen. Tässä tapauksessa uudistuminen on kuitenkin epävarmaa ja tukkipuun kasvatukseen perustuvaa metsätaloutta ei voida toteuttaa. Mitä enemmän metsitykseen panostetaan, sitä varmempi metsityksen lopputulos on, sekä sitä nopeampaa on tulevan taimikon alkukehitys. Suositeltavaa on käyttää kalleinta uudistamisketjua, jossa uudistamistulos on varmin ja taimikon kehitys nopeaa.

Uudistamisketjun toimenpiteiden kustannukset eriteltynä:

Seuraavat luvut ovat esimerkkihintoja toimenpiteistä, joista metsän uudistamisketjun kokonaiskustannus koostuu. Käsitellyt hinnat ovat keskiarvoja eri metsäyhtiöiden (Metsä Forest, UPM, Stora Enso), sekä metsänhoitoyhdistysten hinnoista. Käytännössä hinnat vaihtelevat hieman palveluntarjoajasta riippuen. Kyseiset hinnat ovat nettokustannuksia tilaajalle sisältäen työajohtokustannukset, logistiikkakustannukset ja muut oheiskustannukset. Hinnat ovat esitetty ilman arvonlisäveroja.

Tuhkalannoitus 300 e/ha

Ojitusmätästys 400 e/ha

Taimet 500 e/ha

Istutustyö 500 e/ha

Siemenet 200 e/ha

Kylvötyö 100 e/ha

Äeskylvö 500 e/ha

Uudistamisketjut halvimmasta kalleimpaan

Seuraavassa kappaleessa esittelen metsän uudistamisketjuja eri kustannuspanoksilla suoritettuna. Kustannusarviot koostuvat edellä esitettyjen toimenpidehintojen summista.

Edullisin uudistamisketju, tavoitteena energiapuun tuottaminen:

Tuhkalannoitus:

- Kasvatettava puusto luontaisesti syntyvää hieskoivikkoa. Tavoitteena energiapuun kasvattaminen lyhyellä 25-30 vuoden kiertoajalla. Ei mahdollista tukkipuun kasvatusta. Erittäin epävarma uudistamistapa. Ei voi suositella. Kustannusarvio noin 300 e/ha.

Keskihintainen uudistamisketju, tavoitteena tukkipuun tuottaminen:

Tuhkalannoitus + kylvö

- Soveltuu männylle sekä rauduskoivulle. Ei kelpaa reheville hienojakoisille maapohjille. Uudistuminen suhteellisen varmaa. Taimikon alkukehitys hidasta. Kustannusarvio noin 600 e/ha.

Tuhkalannoitus + äeskylvö

- Soveltuu männylle. Uudistuminen varmaa. Taimikon alkukehitys hidasta. Kustannusarvio noin 800 e/ha.

Tuhkalannoitus + istutus

- Soveltuu männylle, rauduskoivulle ja kuuselle (kuuselle vain, mikäli uudistusalue ei ole hallan arka). Uudistuminen varmaa. Taimien alkukehitys kylvötaimikkoa nopeampaa, mutta mätästettyä istutustaimikkoa hitaampaa. Kustannusarvio noin 1300 e/ha.

Ojitusmätästys + istutus

- Soveltuu männylle, rauduskoivulle ja kuuselle (kuuselle vain, mikäli uudistusalue ei ole hallan arka). Uudistuminen epävarmaa, koska ravinnetasapainosta ei huolehdita. Taimien alkukehitys mätästyksen vuoksi nopeaa. Etuna vesitaloudesta huolehtiminen. Kustannusarvio noin 1400 e/ha.

Kallein uudistamisketju, tavoitteena tukkipuun tuottaminen:

Tuhkalannoitus + ojitusmätästys + istutus

- Soveltuu männylle, rauduskoivulle ja kuuselle (kuuselle vain, mikäli uudistusalue ei ole hallan arka). Uudistuminen varmaa. Taimikko saa parhaan mahdollisen alkukehityksen ja metsikkö kasvaa nopeasti. Etuna vesitaloudesta huolehtiminen. Kustannusarvio noin 1700 e/ha.

Lauri Tamminen

Laurimatti, 2677661-6

laurimattitamminen@gmail.com

040 838 9538

Lähteet:

Suonpohjasta metsäksi opas, Metsäkeskus 2019, Luettu 2.1.2022

<https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/suonpohjasta-metsaksi-opas.pdf>

Metsähoitotoimenpiteiden hinnat, MHY-Rautavaara 2021, Luettu 2.1.2022

<https://www.mhy.fi/rautavaara/palvelut>

Metsähoitotoimenpiteiden hinnat, Metsä Forest 2021, Luettu 2.1.2022

<https://www.metsaforest.com/fi/Metsanhoito/Pages/default.asp>

TURVETUOTANTOALUEELLE PERUSTETTAVA KOSTEIKKO

- Yleistä**
- Perustaminen ja toimenpiteet**
- Kustannukset**

Turvetuotantoalueelle perustettavan kosteikon perustaminen, toimenpiteet ja kustannukset

1. Yleistä

Turvetuotannosta poistuneet turvetuotantoalueet soveltuvat pääosin hyvin erityyppisiksi kosteikko-alueiksi. Turvetuotantoalueet ovat painuneet turpeen noston sekä kuivatuksen seurauksena ja tuotantoalueet usein yhtenäisiä alavia alueita. Tällöin kosteikkoalueiden muodostaminen on usein tehtävissä ilman merkittäviä penkereitä tai kaivutöitä.

Tuotantoalueille perustettavat kosteikot voivat toimia vesiensuojelukosteikkoina, jolloin kosteikoilla voidaan poistaa valumavesistä ravinteita sekä kiintoaineita.

Monivaikutteisilla kosteikoilla luodaan lisäksi edellytykset monille kasveille, linnustolle ja eläimistölle. Kosteikkoalueet toimivat myös valuma-alueen virtaaman tasaajina pienentäen alapuolisen uoman tai vesistön tulvahuippuja.

Useat kosteikot toimivat myös riistakosteikkoina. Kosteikoilla voidaan parantaa tuotantoalueiden nykyistä maisemakuvaa. Useat kosteikot toimivat myös retkeily-, virkistys- ja luontokohteina.

Kuva; (SOTKA, Elinympäristöt) , Mainua turvetuotannosta poistunut alue (SOTKA, Elinympäristöt)

MAVEPLAN OY

Oulun toimisto, Kiilakiventie 1, 90250 Oulu, puh. (08) 534 9400, faksi (08) 373 307

Kuopion toimisto, PL 1096 (Minna Canthin katu 25), 70111 Kuopio, puh.(017) 288 8130, faksi (017) 288 8131

SKOL-jäsenyritys

www.maveplan.fi

1. Kosteikon perustaminen ja toimenpiteet

Nykyisen turvetuotantoalueiden kuivatus hoidettu avouomilla ja usein lisäksi pumppaamon avulla. Tuotannosta poistuville turvetuotantoalueille perustettava kosteikko voidaan usein perustaa padottamalla alapuolinen lasku-uoma tai tuotantoalueella olevia avo-ojia. Usein tuotantoalueen kuivatus on järjestetty pumppaamalla. Poistamalla pumppaus pois käytöstä voidaan veden nosto ja padotus hoitaa vähäisin toimenpitein.

Turvetuotantoalueiden reuna-alueille on pääosin kaivettu eristysojat, joilla on johdettu tuotantoalueen ulkopuoliset vedet tuotantoalueen alapuoliseen ojastoon ohi vesiensuojelurakenteiden. Em. järjestelyllä mahdollistetaan tarvittaessa tuotantoaluetta ympäröivän metsä/peltoalueen riittävän kuivavaran mahdollistaminen kosteikkoa perustettaessa. Tarvittaessa voidaan myös eristysojista johtaa tuotantoalueen ulkopuolisia vesiä perustettavalle kosteikkoalueelle, jolla voidaan mahdollistaa riittävä tuleva vesimäärä kosteikkoalueelle.

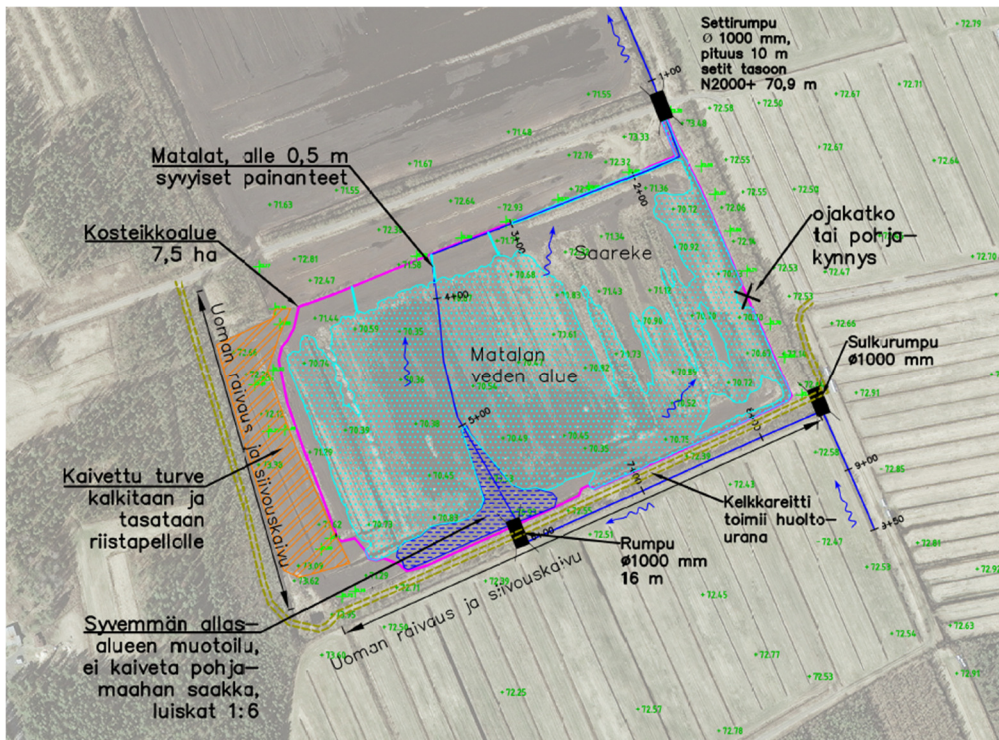
Erisyvyisten vesialueiden saavuttamiseksi suoritetaan usein kosteikkoalueella tarvittavat kaivutoimenpiteet. Kosteikkoalueille rakennetaan usein myös saarekkeita linnustolle ja parantamaan kosteikon maisemakuva.

Suopohjan kasvittumisen parantamiseksi ja mahdollisten happamuushaittojen vähentämiseksi tulisi pohjalle jättää suojaava turvekerros. Perustettavalle kosteikkoalueelle voidaan istuttaa erityyppistä kasvillisuutta kosteikon toiminnan tehostamiseksi.

Kosteikon reuna-alueille voidaan rakentaa virkistys- ja luontopalveluja parantavia tekijöitä, kuten lintutorneja, luontopolkuja sekä laavu ja tulipaikkoja. Kosteikkoa perustettaessa käytöstä poistuneelle turvetuotantoalueella tulee huomioida, että toimenpiteillä ei aiheuteta haittoja ympäröivälle alueelle.

Mahdollisissa kaivutoimenpiteissä, turvetta ja kivennäismaata käsitellessä, tulee varmistaa, että toimenpiteistä ei seuraa happamoittavaa kuormitusta. Tuotannosta poistettujen alueiden vesien käsittelyssä on lisäksi huomioitava tuottajalle määrätty jälkihoitovelvoitteet.

Paikalliselta ELY-keskukselta saa arvion hankkeen mahdollisesta ympäristöluvan tarpeesta. Tarvittaessa vesilain mukaiset lupa-asiat ratkaistaan aluehallintovirastossa (AVI).

Esim. Hangassuon kosteikkosuunnitelma (Maveplan Oy)

Kuva; Hangassuon kosteikkoalue (Maveplan Oy)

MAVEPLAN OY

Oulun toimisto, Kiilakiventie 1, 90250 Oulu, puh. (08) 534 9400, faksi (08) 373 307
 Kuopion toimisto, PL 1096 (Minna Canthin katu 25), 70111 Kuopio, puh.(017) 288 8130, faksi (017) 288 8131
 SKOL-jäsenyritys
www.maveplan.fi

2. Kustannukset kosteikon perustaminen

Kosteikkoalueen kokonaiskustannukset vaihtelevat tapauskohtaisesti riippuen mm. kosteikon pinta-alasta, alueen korkeussuhteista, maalajista, kaivumassojen sekä penkereiden määrästä sekä padotuslaiterakenteista.

Kosteikon kokonaiskustannukset muodostuvat pääosin;

- maastotutkimus ja suunnittelu
- padotusrakenteet; pohjapadot, padotuskaivot, ojakatkot
- vesienjohtamisjärjestelyt kosteikkoalueelle
- vesialueiden kaivutyöt sekä saarekkeiden teko kaivumassoista
- matalapenkereiden teko kaivumassoilla (tarvittaessa)
- kaivumassojen kalkitus (happamat maat)
- mahdolliset virkistyskäyttörakenteet (mm. lintutorni, laavupaikat)
- yleiskustannukset mm. rakennuttaminen, valvonta

Turvetuotantoalueelle perustettavan laaja-alaisen kosteikon kokonaiskustannukset vaihtelevat keskimäärin n. 1000 – 4000 €/ha (alv 0 %). Pienialaisen kosteikon hehtaarikustannukset ovat usein em. suuremmat.

Kosteikkojen perustamiseen ja hoitokustannuksiin voi tietyissä tilanteissa saada rahoitusta. Paikallisilta ELY-keskuksilta saa tietoa mahdollisista rahoitusmahdollisuuksista.

Maveplan Oy
17.2.2022

rkm Tarmo Kämä

DI Panu Paloniitty

MAVEPLAN OY

Oulun toimisto, Kiilakiventie 1, 90250 Oulu, puh. (08) 534 9400, faksi (08) 373 307
Kuopion toimisto, PL 1096 (Minna Canthin katu 25), 70111 Kuopio, puh.(017) 288 8130, faksi (017) 288 8131
SKOL-jäsenyritys
www.maveplan.fi

Lausunto valtioneuvoston asetukseksi turvetuotantokoneiden
romutustuesta vuosina 2022–2023

4 § Tuen saaja Tuki myönnetään yrityksille.

- Tämän pitää koskea myös alalla sivuelinkeinona toimivia yrityksiä

5 § Tuen myöntämisen edellytykset Romutustuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen hakija on merkittynä yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) tarkoitettuun yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ennen vuotta 2020 ja, että tuen hakija esittää 9 §:n mukaisen romutustodistuksen. Tukea myönnetään ainoastaan ennen vuotta 2020 hankituille turvekoneille. Tukea ei kuitenkaan myönnetä tuen hakemisesta laskettuna yli 15 vuotta sitten hankitulle turvekoneelle.

- Hakijana voi olla myös sivuelinkeinona alalla toimiva yritys, urakoitsija tai maatalouden liitännäiselinkeinon harjoittaja.
- Tukea on voitava myöntää yli 15 vuotta vanhoille koneille, koska koneet ovat edelleen käytössä ja niitä peruskorjattu ja päivitetty ajan mukaan. Niiden normaali markkina-arvo/käyttöarvo on olemassa, mikä on jopa puolet hankintahinnasta.

6 § Tukikelpoiset turvetuotantokoneet Tukea myönnetään seuraaville romutetuille jysinturpeen nostamiseen tai jysinturpeen nostamiseksi turvesuon muokkaamiseen suunnitelluille koneille: 1) keruu- ja imuvaunut; 2) jysimet; 3) kääntäjät; 4) karheajat; 5) tasausruuvit. Tukea ei kuitenkaan myönnetä romutetuille palaturvekoneille.

- Palaturvekoneet pitää ottaa mukaan tukikelpoisuuteen. Koneita voi olla urakoitsijoilla myös omia.

7 § Tuen määrä Valtionapuviranomainen laskee turvekoneen romutustuen seuraavalla kaavalla: tuen määrä = tukiprosentti koneen hankintahinta Edellä 1 momentissa tarkoitettu tukiprosentti on:*

1) 80 prosenttia, jos kone on hankittu alle 5 vuotta sitten tuen hakemisajankohdasta:

2) 60 prosenttia, jos kone on hankittu vähintään 5 vuotta mutta alle 10 vuotta sitten tuen hakemisajankohdasta;

3) 30 prosenttia, jos kone on hankittu vähintään 10 vuotta mutta alle 15 vuotta sitten tuen hakemisajankohdasta.

- yli 15 vuotta vanhoilla koneilla on käytännössä vielä arvoa. Normaalissa markkinatilanteessa niiden arvo on jopa 50 % uuden hinnasta, koska niitä peruskorjataan ja päivitetään elinkaaren aikana. Päivityksiä myös tehdään.
- Turvetyöryhmän esitys: ”kaluston kunto on otettava huomioon korvaustasoa määritettäessä ottaen huomioon, että turvetuotantokoneita ja -laitteita on myös kunnostettu ja huollettu”
- 30 % ei vastaa todellista arvoa. Kunnossa olevaa konetta on remontoitu ja päivitetty.
- esitetyllä tavalla uudet koneet romutetaan ja vanhat jää vielä käyttöön.

8 § Tuen hakeminen

Tukea haetaan sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa. Tuen hakijan on esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot ja selvitykset. Hakemuksen ja sen liitteistä tulee ilmetä ainakin seuraavat tiedot:

- 1) hakijan virallinen nimi, yhteystiedot, kotipaikka, yrityksen toimiala sekä yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) 6 §:ssä tarkoitetun romutetun koneen valmistenumero, malli, merkki ja muut tarpeelliset yksilöintitiedot;
- 3) selvitys koneen hankintahinnasta ja -vuodesta;

- otetaanko hinnankehitys huomioon?

4) 9 §:ssä tarkoitettu romutustodistus;

5) selvitys muista myönnettyistä vähämerkityksellisistä tuista kuluvalta ja kahdelta edeltävältä verovuodelta; 6) muut tiedot, joita valtionapuviranomainen hakuohjeistuksessa edellyttää ilmoitettavaksi.

9 § 3 Romutustodistus

Tuen hakijan on pyydettävä romutuksen yhteydessä romutustodistus osoitukseksi koneenromuttamisesta.

Valtionapuviranomainen vahvistaa romutustodistuslomakkeen. Romutustodistuksessa tulee olla vähintään seuraavat tiedot:

- 1) romutusyrityksen nimi, y-tunnus ja yhteystiedot;
- 2) romutetun koneen yksilöintitiedot;
- 3) koneen omistajan tiedot;
- 4) romutuspisteen allekirjoitus, päivämäärä, nimenselvennys ja mahdollinen leima.

- kuka saa romuttaa?
- kuka maksaa romutuksen?
- saako koneesta itse hyödyntää järkevät kohteet? Esim. renkaat.

10 § Tuen myöntäminen ja maksaminen

Valtionapuviranomainen päättää tuen myöntämisestä. Tuki maksetaan tuen saajalle yhdessä erässä tukipäätöksen yhteydessä.

Kehittämisyritys Karstulanseutu Oy
Karstulassa 7.12.2021

Toimitusjohtaja

Projektipäällikkö

Ari Piesala

Eero Suomäki

Valtioneuvoston asetus

turpeen noston siirtymäkauden tuesta vuonna 2022

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään valtion talousarvion rajoissa valtion varoista myönnettävästä valtionavustuslain 5 §:n 2 momentin mukaisesta avustuksesta turpeen noston päättämiseen liittyvänä siirtymäaikana vuonna 2022.

2 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen tässä asetuksessa tarkoitettussa valtionavustuksessa on Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

3 §

Tuen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille

Tuki myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettuna vähämerkityksisenä tukena.

4 §

Tuen saaja

Tuki myönnetään Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL2008) mukaiselle turpeen nostoa (08920) harjoittavalle yritykselle sekä turpeen nostoa palvelevaa toimintaa (09900) harjoittavalle yritykselle.

Tähän on voitava lisätä myös yritykset, jotka toimivat alalla sivuelinkeinon kautta. Esimerkiksi turvetuotannossa sivuelinkeinona toimivalla maatalousyrittäjällä turvetuotannon osuus voi olla huomattava osa liikevaihtoa.

5 §

Siirtymäkausi

Tukea maksetaan siirtymäkaudelta, joka alkaa 1 päivänä toukokuuta ja päättyy 30 päivänä syyskuuta 2022.

6 §

Hyväksyttävät kustannukset siirtymäkaudelta

Tukea myönnetään seuraaviin laskennallisiin kustannuksiin siirtymäkaudelta:

- 1) yrittäjän laskennalliset palkkakustannukset, joiden määrä on 4 000 euroa kuukaudessa;
- 2) yrityksen koko-aikaisten työntekijöiden palkkakustannukset, joiden määrä on 3 000 euroa kuukaudessa työntekijältä, kuitenkin enintään neljän työntekijän osalta;
- 3) yrityksen koko-aikaisten vuokratyöntekijöiden palkkakustannukset, joiden määrä on enintään 2 500 euroa kuukaudessa työntekijältä, kuitenkin enintään neljän vuokratyöntekijän osalta.

Tukea myönnetään yrittäjälle vain viidelle kuukaudelle, eikä hän kuitenkin tee töitä koko vuoden? Ei työt lopu siihen, että tuotantokausi on ohi. Samoin vakituiset työntekijät tekevät töitä muulloinkin kuin tuotantokaudella. Entä osa-aikaisten palkka? Yrityksellä on muitakin kiinteitä kuluja kuin palkkakuluja.

7 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tukea hakeva yritys on ollut merkittynä yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) tarkoitettuun yritys- ja yhteisötietojärjestelmään viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019 ja on edelleen merkittynä mainittuun rekisteriin.

Lisäksi edellytyksenä on, että tukea hakeva yritys toimittaa tukihakemuksen yhteydessä valtionapuviranomaiselle kustannusarvion siirtymäkaudelta korvattavista kustannuksista sekä ilmoituksen turpeen noston tai sitä avustavan toiminnan lopettamisesta vuoden 2022 loppuun mennessä.

Lopettamisajankohtaa pitäisi pystyä valitsemaan paremmin. Vuosi 2022 tulee äkkiä.

Joillakin yrityksillä on vielä sopimuksia jäljellä.

8 §

Tuen hakeminen ja tukipäätös

Tukea haetaan sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa. Tukea on haettava viimeistään 29 päivänä huhtikuuta 2022. Valtionapuviranomainen tekee päätöksen tuen myöntämisestä.

9 §

Ennakon maksaminen

Ennakkoa voidaan maksaa enintään 30 prosenttia 7 §:n 2 momentin mukaisessa kustannusarviossa arvioiduista kustannuksista. Ennakko maksetaan tuen 8 §:n mukaisen myöntöpäätöksen yhteydessä.

10 §

Tuen maksamisen hakeminen

Tuen maksamista haetaan sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa. Tuen maksamista on haettava viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2022. Tuesta vähennetään 9 §:n mukainen ennakko.

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2022 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022. Keskeneräiset tukien käsittelyyn liittyvät viranomaistoimet voidaan saattaa päätökseen asetuksen voimassaolon päättymisen jälkeen.

Helsingissä x.x.20xx

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

N.N.

Kaupunkiympäristössä toimivien energia-alan yritysten yhteinen kannanotto 4.3.2022

KANNANOTTO: KASVATUSMETSIEN ENSIHARVENNUSRÄSTIEN PURKAMINEN JA ENERGIATURPEEN HYÖDYNTÄMINEN KEINOJA TURVATA HUOLTOVARMUUS LÄHIVUOSINA

Venäjän tuomittava hyökkäys Ukrainaan on käynnistänyt uuden aikakauden Euroopassa. Kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne vaikuttaa myös Suomeen, joka on vuosia tuonut osan tarvitsemastaan energiasta Venäjältä, ja herättää kysymyksiä Suomen energian huoltovarmuuden varmistamisesta. Kaupunkiympäristössä toimivat energiayhtiöt katsovat, että tulevien talvien energiatarpeiden varmistamiseksi Suomen on syytä edistää omavaraisuutta ja huoltovarmuutta nopeasti myös bioenergian tuotannon lisäämisen kautta. Tähän nopeita väyliä tarjoavat kasvatusmetsien ensiharvennusrästien purkaminen ja energiaturpeen asettaminen jatkoajalle lähivuosiksi.

Metsänhoidon sivuvirrat täysimääräisesti käyttöön

Noin viidennes Suomen energiahakkeesta tuodaan Venäjältä ja yleinen käsitys on, että energiantuonnin loppuminen Venäjältä ei aiheuta välittömiä ongelmia Suomelle. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja kiristyneessä globaalissa tilanteessa on kuitenkin katsottava muutamia kuukausia pidemmälle aikavälille ja valmisteltava toimenpiteitä, joiden avulla turvataan Suomen energiantarpeet seuraaville lämmitykskausille.

Kaupunkiympäristössä toimivat energiayhtiöt katsovat, että Venäjältä tuotavaa puupolttoainetta voidaan korvata muun muassa lisäämällä kotimaisen puupolttoaineen tuotantoa erityisesti ensiharvennusrästejä hoitamalla. Valtakunnan metsien inventoinnin (VMI) mukaan Suomen nuorissa kasvatusmetsissä on myöhässä olevia hoitotöitä lähes puoli miljoonaa hehtaaria. Lisäksi ensiharvennusrästejä on lähes miljoona hehtaaria ja osalle tästä alasta voidaan myöntää myös pienpuun keruutukea (Kamera-tuki). Vuonna 2020 ulkomailta tuotiin ennätysmäärä eli 1,8 miljoonaa kuutiometriä puuta energiakäyttöön ja metsähakkeen käytöstä tuonnin osuus oli 24 prosenttia, mitä Bioenergia ry pitää strategisesti korkeana osuutena. Maamme nuorten kasvatusmetsien hoitorästeiltä voidaan korjata vastuullisesti ja kestävästi energiakäyttöön soveltuvaa energiapuuta määrää, joka vastaa lähes 20 vuoden tuontihakkeen määrää.

Kotimaisen puupolttoaineen tuotannon lisääminen edellyttää kuitenkin päättäväisiä toimia. Kaupunkiympäristössä toimivat energiayhtiöt katsovat, että ensiharvennusrästien purkamisen on oltava yksi keino puupolttoaineen saatavuuden varmistamiseksi tilanteessa, jossa Venäjältä tuodusta puupolttoaineesta luovutaan. Tavoitetta voidaan edistää pienpuun korjuuseen kohdistettavan Kamera-määrärahan kasvattamisella ja tukiehtojen muuttamisella. Viimevuosina kameratukea on jäänyt käyttämättä, vaikka on ollut näköpiirissä, että puuta tarvitaan korvaamaan turvetta. Tämä on selkeä merkki tukiehtojen toimimattomuudesta. Tukiehtojen valuvika löytyy maksuperusteista ja tukitasosta. Nykyinen tuki maksetaan hehtaarikorvauksena, jonka takia tuen suuruus korjattua puukuutiota kohti on suurin tuen piiriin kuuluvissa alhaisen energiapuukertymän kohteissa. Kiireellisimmät hoitorästit ja parhaat energiapuukohteet ovat tiheissä, paljon pienpuuta sisältävissä kohteissa. Jotta nämä kohteet saadaan markkinoille, tulee tuki maksaa riittävän suurena korjattua puukuutiometriä kohden, jolloin pienpuun korjuusta tulee kannattavaa. Näissä kohteissa myös metsänhoidollinen hyöty on suurin.

Metsänomistajien kannustaminen harvennushakkuisiin taloudellisen tuen kautta lisää saatavilla olevan puupolttoaineen määrää. Lisäksi rästien purkamisen kautta on mahdollista kohentaa metsien arvokasvua ja terveyttä (ks. Bioenergia ry, 26.2.2022) sekä vähentää teollisuudelle käyttökelpoisen ainespuun energiakäyttöä.

Kaupunkiympäristössä toimivat energiayhtiöt pitävät tärkeänä, että Venäjältä tuotavan puupolttoaineen mahdollisen luopumisen yhteydessä pyritään varmistamaan kotimaisen puupolttoaineen saatavuus.

Energiaturpeesta huoltovarmuuspolttoaine seuraaville vuosille

Turpeen energiakäyttö on tarkoitus puolittaa vuoteen 2030 mennessä, mutta käytännössä alasajo on jo edennyt pitkälle ja käyttö vähentynyt rajusti. Huoltovarmuuskeskuksen mukaan (MaaSTul 28.2.2022) Venäjän energiahaketta ei voi enää korvata polttoturpeella, koska turvetta ei ensi kesänä nosteta.

Kaupunkiympäristössä toimivat energiayhtiöt katsovat, että Venäjän aiheuttaman kriisin seurauksena turpeen roolia huoltovarmuuspolttoaineena on syytä arvioida uudelleen: Suomen on varmistettava energiaturvetuotanto seuraaville lämmityskausille luomalla turvetuottajille taloudelliset edellytykset jatkaa tuotantoa ja varmistamalla, että energiaturpeen varastoinnille on markkinaehtoiset edellytykset. Päätökset toimista on tehtävä maaliskuun 2022 aikana, jotta turpeen nosto ehditään aloittaa tulevalla kesäkaudella.

Kaupunkiympäristössä toimivat energiayhtiöt esittävät seuraavia toimia energiaturvetuotannon jatkuvuuden varmistamiseksi:

- Turpeen vero lämmöntuotannossa on väliaikaisesti poistettava
- Turpeen käytön päästöoikeusmaksua on väliaikaisesti alennettava ja/tai kompensoitava
- Turpeen tuottajille on maksettava riittävälle pinta-alalle korvausta tuotantosoiden ylläpidosta
- Turvetuotannosta luopumiseen liittyvän lainsäädännön voimassaoloaikaa on jatkettava, jotta yrittäjien taloudelliset edellytykset jatkaa tuotantoa säilyvät
- Turvekoneiden romuttamiseen liittyvän lainsäädännön voimassaoloa on jatkettava, jotta vältetään liian nopea koneiden romuttaminen
- Huoltovarmuuskeskuksen taseeseen on perustettava turpeen varmuusvarastot

Suomen energiariippuvuus Venäjästä voidaan katkaista, mutta, tasavallan presidenttiä vapaasta lainaten, se on tehtävä huolella – ei viivytellen, mutta huolella.

Kansallisesti ja alueellisesti merkittävänä energiayhtiöinä ja huoltovarmuuden varmistajina toivomme tulevamme kuulluksi.

Alva-Yhtiöt Oy
EPV Energia Oy
KSS Energia Oy
Kuopion Energia Oy
Lahti Energia Oy
Lappeenrannan Energia Oy
Oulun Energia Oy
Pori Energia Oy
Seinäjoen Energia Oy
Tampereen Sähkölaitos Oy
Turku Energia Oy
Vaasan Sähkö Oy
Vantaan Energia Oy

Lisätietoja allekirjoittaneilta energiayhtiöiltä.